

ІНФОРМАЦІЯ ЯК ОСНОВА СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ЗАСНОВАНОЇ НА ЗНАННЯХ

В. ІВАНОВА

к.е.н., докторантка,
МННЦ ІТiС НАНУ та МОНУ

Конкуренентоспроможність за сучасних умов – це не показник стану економіки, а її рушійна сила, що залежить від рівня розвитку людського потенціалу країни. Відповідно нині світовою тенденцією є прискорення темпів економічного розвитку та прагнення більшості країн світу до побудови економіки, заснованої на знаннях. Активізація зрушень у цьому напрямі в Україні – нагальне питання, вирішення якого забезпечить конкурентоспроможність вітчизняної економіки та країни в цілому.

Дослідники сучасних трансформаційних процесів в економічній сфері виокремлюють як одну з характерних рис економіки, заснованої на знаннях, – розвиток інформаційної сфери та інтеграція її складових у всі напрями соціально-економічного розвитку країн¹.

Знання генеруються людиною внаслідок переосмислення інформації, тому вона сьогодні посідає у суспільстві особливе місце. Всі блага, які використовує та споживає суспільство, – це матеріалізовані знання, що продукуються на основі інформації.

Сучасний етап економічного розвитку є досить складним, для якого характерний прискорений темп інноваційної активності, що потребує значного обсягу знань, а звідси інформації як головного ресурсу для їх генерації, отже залежить від ефективності інформаційного забезпечення. Водночас безпосередньо інноваційні процеси, що вирізняються необхідністю синтезу наукових досліджень, технічних і виробничих процесів, призводять, з одного боку, до збільшення потреби в інформації, з іншого – до збільшення самих інформаційних потоків, а також до активізації трансферу знань та інтелектуального потенціалу.

Суттєва роль інформації у життєдіяльності суспільства давно визнана, але новий вектор його розвитку, що пов'язаний зі становленням економіки, заснованої на знаннях, посилив її значення на даному етапі як найважливішого ресурсу. Інтелектуалізація сучасної економіки призводить до посилення ролі інформації та людини у процесі економічного розвитку. Роль інформації підвищується через визнання її стратегічним ресурсом та підґрунтям

¹ Україна у вимірі економіки знань / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця. – К.: Основа, 2006. – С. 310.

для прийняття будь-яких рішень, результатом реалізації яких є управлінські та виробничі процеси, тобто, власне, будь-яка діяльність. Роль людини полягає в тому, що саме вона є володарем знань, сформованих унаслідок переробки та засвоєння інформації та одночасно реалізує накопичені знання в економічній та іншій сферах діяльності.

На новому етапі розвитку економіки загострюється потреба у висококваліфікованих працівниках, значному збільшенні інтелектуального капіталу, який сприяє прискореним темпам оновлення продукції та технологій, тобто інноваціям, що підсилює конкурентні позиції економіки держави. Ступінь кваліфікованості залежить від рівня набутих знань як результату поєднання освіти та досвіду, базою для яких є інформація як їх основний утворюючий ресурс, що трансформується самою людиною у знання, які можуть знову у вигляді інформації передаватися іншим людям або відразу матеріалізуватися.

Формування комплексу знань (людини) в умовах нової економіки підсилює вимоги до освітнього процесу, базою для якого є інформація. Крім того, в нових умовах він набув інформаційних особливостей – активізувався у напрямі формування знань щодо роботи з інформаційними потоками та інформаційно-комунікаційними засобами, тобто інформаційної культури, що потребує забезпечення відповідною інформаційною складовою.

Науково-дослідні й інженерно-конструкторські роботи, що набувають наразі особливої актуальності, також потребують значних обсягів інформації як основного ресурсу та засобу здійснення даних процесів.

Спрямованість країни до економіки, заснованої на знаннях, потребує розширення вимог до інформаційного забезпечення. Відсутність знань або недостатній їх обсяг є суттєвою перешкодою на шляху нинішніх трансформаційних процесів економіки та суспільства, для успішної реалізації яких потрібна якісна дієва система інформаційного забезпечення, що не тільки б забезпечувала такі процеси, а й безпосередньо їх активізувала.

Необхідним є створення системи інформаційного забезпечення на основі концентрації зусиль державних органів влади, державних і приватних структур з метою підвищення його якості та прискорення доведення інформації до споживачів.

Створення такої системи забезпечить підґрунтя для формування та функціонування іншої – системи розповсюдження знань, яка сприятиме розвитку економіки, заснованої на знаннях.